

Linköpings universitet
Rektor
581 83 Linköping

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Teresa Edelman
8534
teresa.edelman@hsv.se
BESLUT

2012-03-21
Reg.nr 31-4042-11

Antagning till senare delen av läkarprogrammet vid Linköpings universitet

Högskoleverket kritiserar Linköpings universitet för brister i hanteringen av antagningen.

Anmälan m.m.

I en anmälan till Högskoleverket har NN uppgett i huvudsak följande.

I samband med en ansökan om antagning till läkarprogrammets senare del har han blivit utsatt för diskriminering. Han studerar för närvarande medicin vid universitetet i Warszawa. Det är inte ovanligt att svenska studenter som studerar på samma ort som han blir antagna till läkarprogrammets senare del vid högskolor i Sverige. Ofta kan krävas att en person för att bli antagen ska ha särskilda skäl för det och då rör det sig främst om svårigheter att studera utomlands p.g.a. sjukdom eller dylikt. Han själv har ett sådant särskilt skäl för att bli antagen. I övrigt torde meriter i form av studieresultat vara utslagsgivande vid antagningen.

Den 14 april 2011 ansökte han om antagning vid Linköpings universitet. Redan den 19 april dvs. efter tre arbetsdagar mottog han ett beslut innebärande att han nekades antagning p.g.a. platsbrist. Att platsbrist rådde vid den tidpunkten har dock senare visat sig vara en lögn då en bekant till honom blev erbjuden antagning den 5 maj. Den personen som blev antagen hade likvärdiga akademiska meriter som han och antogs till en termin som han inte ens sökt. Vederbörande sökte termin 5 och blev antagen till termin 6. Han själv sökte till termin 6 och nekades antagning. Han misstänker att det mellan beslutet att neka honom antagning och hans etniska bakgrund föreligger ett kausalt samband. Den misstanken har växt efter samtal samt e-mail korrespondens med den tjänsteman som ansvarar för antagningen. Han har sökt till Linköpings universitet vid fyra olika tillfällen och vid samtliga nekats direkt med hänvisning till platsbrist. Den ansvariga tjänstemannen har under samtal sagt att det skedde ett misstag vid antagningsprocessen till följd av vilket den andra personen blev antagen. Det är dock inte första gången ett liknande ”misstag” sker. Han vill be om hjälp att reda ut vad som hänt. I det fall universitetet inte kan bevisa att särbehandlingen saknar

samband med hans etniska bakgrund vill han att universitetet ska ersätta honom för den oerhörda kränkning som man utsatt honom för.

Av anmälan framgick att NN gjort en anmälan även till Diskrimineringsombudsmannen (DO). I beslut den 29 september 2011 har DO avslutat ärendet och konstaterat följande. Att en av två sökande av misstag antagits är inte tillräckligt för att göra antagligt att det funnits ett samband med en diskrimineringsgrund.

Yttrande från Linköpings universitet

Högskoleverket har anmodat Linköpings universitet att kommentera NNs uppgift om att det har skett ett misstag vid antagningsprocessen i samband med att NN har sökt till läkarprogrammet. Linköpings universitet har genom sin chefsjurist utrett NNs anmälan och yttrat bl.a. följande.

Antagningen till högre termin än termin 1 är delegerad till programansvarig enligt beslut av berörda fakultetsorgan. Några specifika, lokala urvalsgrunder anges inte där för antagningen. Programstudierektor har därför beaktat allmän och särskild behörighet samt möjlighet att placera in de antagna på de terminer som är möjliga dvs. termin 6 eller termin 7. Själva fördelningen av lediga platser sker enligt fakultetens lokala regler. Vid varje aktuellt antagningstillfälle har personer med lika meriter från samma studieort antagits i grupper där ingen individ uteslutits.

Efter ansökningstidens utgång den 15 april 2011 gick programstudierektor igenom samtliga sökande direkt efter ansökningstidens slut och sände ”nej tack” brev till alla som bedömdes inte kunna komma i fråga. Grundförutsättningen var här för alla ett krav på att samtliga moment till och med termin 5 kunde tillgodoräknas. Det som man erfarenhetsmässigt vet är viktigt att kontrollera är om den sökande har tillräcklig mängd mikrobiologi, farmakologi och patologi. Dessa ämnen kommer ofta högre upp i terminerna utomlands än i Linköping. NN har därvid blivit bedömd som sökande med otillräckliga meriter (tillsammans med kanske 50 % av de övriga ca 130 sökandena) och beslutet fattades omgående och sändes per post. Det kan i sammanhanget ifrågasättas att man slentrianmässigt skriver platsbrist till närmast alla sökande som nekas plats, även om skälet kan vara ett annat.

Vad som hände i denna granskning av ca 130 sökande var att en annan sökande som i likhet med NN saknade farmakologikurs av tillräcklig längd inte blev bortsorterad utan passerade till nästa nivå i processen som möjlig att anta - och blev kallad till intervju. Vid denna intervju som genomfördes den 28 april gav han ett mycket gott intryck och fick muntligt besked att bli antagen. Först då skriftligt

besked skulle sändas omkring den 3 maj upptäcktes att farmakologikurs saknades. Man gjorde bedömningen att det muntliga beskedet om antagningen var bindande, även om den stipulerade kravet på kompetensnivån inte var uppfyllt. Krav ställdes då på komplettering, vilket sökanden accepterade.

Universitetet har också redogjort för fakultetens prioritetsordning vid tilldelning av studieplats efter behörighetsprövning och tillagt följande när det gäller universitetets hantering av ansökningar till senare del av läkarprogrammet.

Hälsouniversitetet - i första hand medicinska fakultetsstyrelsen - har att närmare besluta om de regler och riktlinjer som ska tillämpas vid antagning till senare del av de utbildningsprogram som ligger inom styrelsens ansvarsområde. Utredningen utvisar dock att universitetet - utöver en summarisk uppställning av tillämpad prioriteringsordning för att erhålla utbildningsplats på termin - inte beslutat om några närmare regler för ansöknings- och urvalsförfarandet. I praktiken har ansvaret för den närmare regelutformningen kommit att ingå i den delegationsrätt som ytterst tillkommit programstudierektor för berört utbildningsprogram.

Hälsouniversitetet har under ett antal år låtit sin programstudierektor självständigt utforma de närmare grunderna för hantering av antagningsansökningar till senare delen av läkarprogrammet. Någon närmare dokumenterad praxis har inte sammanställts. Principiella ställningstaganden - såsom det förhållandet att läkarprogrammet inte är öppet för antagning förrän från och med termin 6 - med förankring i den medicinska fakultetsstyrelsen saknas. Beslutsmotiveringarna vid avslagsbeslut är summariska och anger genomgående att skälet är "platsbrist", oaktat att bedömningen i sak vanligtvis avser att den sökande är formellt obehörig. Några "särskilda skäl" av personlig natur synes vidare inte ha gjorts föremål för ställningstagande, trots att just denna grund finns angiven i de regler som Hälsouniversitetet formulerat.

Linköpings universitets bedömning är att vare sig den medicinska fakultetsstyrelsen eller dess underorgan eller programstudierektorn i tillräcklig utsträckning beaktat innebörden av lämnade delegationer. Antagningsärenden tillhör jämte examinationsärenden de slags beslut inom universitetet där särskilt höga rättssäkerhetskrav måste ställas. Enligt allmänna delegationsprinciper kan vidare inte ärenden av principiell betydelse eller större vikt delegeras vidare. Klargöranden av vilka närmare villkor som måste vara uppfyllda för antagning kan sålunda inte ankomma på en enskild person att besluta om. Universitetet noterar också att avslagsbeslut i behörighetsfrågor inte har försetts med överklagandehänvisning, oaktat den rätt till överklagande som finns i sådana fall enligt högskoleförordningen.

Ansvarig programstudierektor för läkarprogrammet har således gjort bedömningen att NN saknade föreskrivna kunskapskrav avseende farmakologi och att han därför inte uppfyllde samtliga tillträdeskrav för termin 6. NN borde rätteligen ha erhållit ett avslagsbeslut som hänvisade till att han inte var behörig. Men han har i detta avseende hanterats på samma sätt som övriga obehörigförklarade sökanden och hänvisats till platsbrist.

Vad gäller vidtagna åtgärder har den av chefsjuristen genomförda utredningen redan medfört att Hälsouniversitetet inlett ett arbete med att snarast komplettera sina lokala regler i ovan angivna hänseenden. Till detta kommer också att genomföras en anpassad utbildning för berörda anställda vad gäller samtliga program inom Hälsouniversitetets ansvarsområde. Innan de kompletterande lokala reglerna trätt i kraft måste Hälsouniversitetet anses vara förhindrat att besluta om antagning till senare del av utbildningsprogram. En förutsättning för vidmakthållande av nuvarande delegationsordning är slutligen att anvisade delegater har genomgått angiven planerad utbildningsinsats.

NN har getts möjlighet att kommentera universitetets yttrande och vidhållit sin anmälan. Han har därefter begärt och fått anstånd för att lämna ytterligare synpunkter men inte hört av sig.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket har till uppgift att utöva tillsyn inom sitt verksamhetsområde. Verkets tillsyn utövas bl.a. i syfte att trygga rättssäkerheten för enskilda individer, inte minst studenter och sökande till högskoleutbildning. Högskoleverket tar som regel inte ställning till frågor som andra myndigheter har ansvar för. Frågor om diskriminering på grund av bl.a. etnisk tillhörighet regleras i diskrimineringslagen (2008:567) och det är DO som ska utöva tillsyn över att denna lag följs. NN har anmält sitt fall till DO, som funnit att det att en av två sökande av misstag antagits inte är tillräckligt för att göra det antagligt att det funnits ett samband med en diskrimineringsgrund och avslutat ärendet. När det gäller NNs ersättningsanspråk kan nämnas att Justitiekanslern (JK) handlägger sådana anspråk enligt förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten. Högskoleverket har således inga synpunkter i de delar anmälan gäller diskriminering och ekonomisk ersättning.

Av utredningen har framkommit att NN har ansökt om antagning till termin 6 av läkarprogrammet vid Linköpings universitet och att hans ansökan har avslagits. Universitetet har en särskild blankett, kallad *Byte av utbildningsort; Antagning till senare del av program*. NN har ansökt på denna blankett. Han har fått besked:

”Byte avslås.” Som skäl har angetts platsbrist. Av utredningen har dock framkommit att skälet har varit att han har funnits obehörig för termin 6.

Det finns inga nationella bestämmelser om byte av studieort. Av yttrandet från Linköpings universitet framgår att Hälsouniversitetet har lokala regler för byte av studieort och antagning till senare del av program men att det saknas klargöranden av närmare villkor som måste vara uppfyllda för antagning.

I 6 kap. 3 § andra stycket högskoleförordningen (1993:100) anges att högskolan ska se till att antagningsordning finns tillgänglig och att i antagningsordningen tas de föreskrifter in som högskolan tillämpar i fråga om ansökan, behörighet, urval och antagning och om hur beslut fattas och kan överklagas. I 6 kap. 16 § högskoleförordningen anges att för utbildningsprogram ska det finnas en utbildningsplan. Av 17 § samma kapitel framgår att i utbildningsplanen ska anges de kurser som programmet omfattar, kraven på särskild behörighet och de övriga föreskrifter som behövs. I 12 kap. 2 § 2 och 3 anges att beslut av en högskola om att en sökande inte uppfyller kraven på behörighet resp. beslut om tillgodoräknande av utbildning eller yrkeserfarenhet får överklagas till Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH).

Högskoleverket har tagit del av antagningsordning för Linköpings universitet och av utbildningsplan för läkarprogrammet vid universitetet. I dessa dokument finns inga särskilda regler om antagning till senare del av programmet. Det har framgått att varken NN eller flera andra sökanden har fått tydlig information om vad som krävs för att bli antagen och att de inte fått korrekta motiveringar till varför de inte blivit antagna. NN och flera andra sökanden har inte heller fått överklagandehänvisningar trots att besluten måste betraktas som överklagbara enligt bestämmelserna i högskoleförordningen. Utredningen visar också på andra brister vid antagningen. Högskoleverket anser därför att Hälsouniversitetets hantering av antagningar till senare delar av programmet inte har uppfyllt de rättsliga krav som finns vid den typen av ärenden. Högskoleverket riktar därför kritik mot Linköpings universitet. Av universitetets yttrande till Högskoleverket framgår dock att det nu har uppmärksammat bristerna och även har inlett arbetet med att åtgärda dessa brister. Högskoleverket anser därför att det inte finns skäl att följa upp ärendet utan stannar vid denna kritik och avslutar ärendet.

På Högskoleverkets vägnar

Christian Sjöstrand
Chefsjurist

Teresa Edelman
Verksjurist

Kopia för kännedom:
NN